

Foto: Hub van Doorne College

Het diploma met een plus

MAATWERK IN AFSLUITING

Het is een veelgehoorde opmerking: het Nederlands onderwijssysteem is te star en beperkend voor leerlingen. Aanleg voor taal of meertalig opgegroeid? Leuk, maar het gaat je niet aan een hoger diploma helpen, want je zit op een onderwijsniveau op basis van je zwakste vakken. Gelukkig is het mogelijk om binnen de kaders van de wet tegemoet te komen aan de talenten van individuele leerlingen. De examenprogramma's van de moderne vreemde talen kennen inhoudelijk zoveel overeenkomsten dat afsluiten op een hoger niveau relatief gemakkelijk te realiseren is.

Er zijn al scholen die volop gebruikmaken van de mogelijkheden om meer maatwerk te bieden. Zo spraken wij met Miranda Bos, docent wiskunde en examensecretaris van het Hub van Doorne College in Deurne. 'Het Hub' is een vmbo-school met circa 750 leerlingen, die onderwijs verzorgt in alle zes profielen op bb- en kb-niveau. Deze school biedt leerlingen al jaren de mogelijkheid om Nederlands, Engels en wiskunde op een hoger niveau dan het diploma-niveau te volgen en af te sluiten.

'De school heeft voor het maatwerk een weloverwogen beleidsplan opgesteld

dat instemming van de mr heeft. Zo is er een PTO: een Programma van Toetsing in de Onderbouw, om een betere aansluiting tussen onderbouw en bovenbouw te realiseren en meer helderheid te krijgen over de waarde van de toetsing en de cijfers zoals die in de onderbouw tot stand komen in relatie tot het examenprogramma', aldus Bos.

Overstappen

Leerlingen kunnen al vanaf leerjaar 1 overstappen naar een hoger niveau. De school werkt met vier periodes en vanwege praktische overwegingen wordt

Bij het Peellandcollege (havo/vwo), dat ook onder hetzelfde schoolbestuur valt als het Hub van Doorne College, wordt Engels sporadisch hoger afgesloten. 'Er is geen beleidsplan op geformuleerd. In klas 1 is in september 2020 een selectietoets gedaan voor alle leerlingen om te kijken of ze voor Cambridge in aanmerking zouden kunnen komen. Het lijkt erop dat dit meer aanmeldingen voor deze extra route gaat opleveren en wie weet ook voor het aantal kandidaten dat Engels uiteindelijk hoger gaat afsluiten', aldus Hans Verbakel, docent Engels. 'Vrijstelling van lessen is niet of nauwelijks aan de orde. Het rooster lijkt het grootste obstakel: als je een leerling maar zelden in de les ziet, heeft dat meestal invloed op de resultaten.'

een overstap met de start van een nieuwe periode geëffectueerd. Een enkele laatbloeiër zet de stap pas in leerjaar 3. De PTA-toetsen van de eerste periode moeten dan ingehaald worden op het hogere niveau. Cijfers aanpassen via omrekenables mag wettelijk niet en in leerjaar 3 is het PTA bindend.

De overstap is voor leerlingen niet geheel zonder risico want de cijfers die behaald worden voor toetsen op het hogere niveau zullen blijven staan, ook als de leerling later toch weer een stap terugzet. Teruggaan is altijd mogelijk en kan ook vanuit de school geïnitieerd worden, bijvoorbeeld zodra de leerling lager dan een 6,5 voor het vak staat, of als de prestaties bij andere vakken achterblijven. Het cijfer is een belangrijke indicatie, maar er wordt altijd breder gekeken naar achtergronden en oorzaken voordat een beslissing wordt genomen.

In de praktijk

Helaas zijn de meeste cijferadministratiesystemen niet ingericht op een leerling

die voor één vak bij een ander schoolniveau zit. Maar: op het Hub heeft de ICT-dienst een oplossing gevonden waarbij de leerling gewoon in de groepslijst blijft, terwijl het vak op een hoger niveau herkenbaar is gemaakt met een sterretje.

Bos: 'De school werkt samen met het Alfrinkcollege in Deurne, dat onder hetzelfde bestuur valt. Het Hub heeft namelijk zelf geen gl/tl-niveau in huis, maar wel kb-leerlingen die op gl/tl-niveau een vak afsluiten. De lessen en schoolexamens vinden plaats op het Hub. Dit scheelt tijd en maakt het inroosteren van lessen en toetsen ook gemakkelijker. Het centraal schriftelijk wordt wel op "het Alfrink" afgenomen. Eind april gaan de maatwerklerlingen samen met een docent van het Hub langs op het Alfrink, zodat ze weten waar ze moeten zijn voor het examen, hoe dat eruit zal zien en welke regels er op het Alfrink gelden ten tijde van de afname.'

De school heeft voor Nederlands, Engels en wiskunde altijd al samengestelde bb/kb-klassen. De leerlingen die

Hoe gaat het vervolgonderwijs om met studenten die een vak hoger hebben afgesloten? Jolanda Smulders, kerndocent onderwijs en examinering van het Zorg & Welzijn College (ROC Ter Aa in Helmond): 'Bij de vakken Nederlands, Engels en wiskunde moeten de leerlingen met hun diploma van het middelbaar onderwijs aantonen dat ze het vak op een niveau hebben afgesloten dat overeenstemt met het eindniveau van hun roc-vervolgopleiding. Deze leerlingen kunnen een vrijstellingsverzoek indienen bij de instellingsexamencommissie, die nagaat of de kandidaat terecht om vrijstelling vraagt. Bij Nederlands en rekenen wordt gekeken naar het niveau 2F of 3F. Bij Engels dient een afsluiting vergelijkbaar te zijn met het A2/B1-niveau of B1/B2-niveau van het ERK.'

een van deze vakken op een hoger niveau volgen, worden niet speciaal geclusterd. De school werkt met twee keuze-uren per week waarin de leerling vrij is om te kiezen aan welk vak gewerkt wordt en waarin ook extra uitleg gevraagd kan worden. Het is voor de docenten zo tamelijk eenvoudig om binnen de reguliere lestijd onderwijs te geven aan leerlingen die een hoger niveau volgen.

Het Hub geeft leerlingen de kans te laten zien wat ze kunnen buiten de standardeisen. Daarnaast zien het ministerie van Onderwijs en de VO-raad graag dat maatwerk voor leerlingen breed wordt aangeboden. Een school die hieraan meewerkt, onderscheidt zich positief bij de Onderwijsinspectie. ■

Esther Cremers & Natalie Schols
(toetsdeskundigen Stichting Cito)

Wil je meer praktische informatie over hoe je leerlingen begeleidt naar afsluiting van een vak op een hoger niveau, schrijf je dan in voor de workshop 'Flexibel examineren' op de Studiedag Levende Talen op 26 november.